No 48.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

1846.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te Amsterdam, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 3,00; voor de buitensteden *f* 3,50, franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden,* enz. franco te adresseren aan het Bureau dezer Courant.

ZATURDAG, 17 OCTOBER.

AMSTERDAM, 16 October.

De zitting der wetgevende Kamers zal aanstaanden Maandag worden geopend door den Koning. Zulks wekt natuurlijk de aandacht van het publiek. Want hoe weinig ook de ministers gewoon zijn in dat staatsstuk te zeggen, het is toch altijd een soort van programma, waarbij der natie wordt aangekondigd, wat de regering al of niet doen of laten zal.

De troonrede van laatstleden jaar gaf aanleiding tot veel kritiek. Zij was verdiend. Wij betreurden en laakten het, dat zij zoo scherp werd gevoerd. Maar wij voorzagen niet, dat die kritiek zou aanleiding geven tot geregtelijke vervolgingen, omdat zij moest worden geacht, niet tegen den Koning, maar tegen het ministerie te zijn gerigt. Het is eene constitutioneele ketterij, waartegen wij hebben geprotesteerd en zullen blijven protesteren; zij dient tot dekmantel van verantwoordelijke ministers, die zich verschuilen achter den onschendbaren Koning. Want, zoodra het eenmaal in beginsel is aangenomen, dat de troonrede, omdat zij door den Koning wordt uitgesproken, niet is het werk der ministers, en daarom de oneerbiedige behandeling van die troonrede op den Koning terugvalt en strafwaardig is; dan is datzelfde van volkomen toepassing op eene voordragt van wet, welke altijd geschiedt door den Koning, die ze ondorteekent; op elke wet, welke de Koning zelf uitvaardigen moet; op een koninklijk besluit, dat, schoon door den Koning genomen, toch onwettig zijn kan; dan blijft er voor de regering niets over, waarvoor zij aansprakelijk is, dan de ministeriëele resolutiën, welke niet veel om het lijf kunnen hebben, als men de wet niet vrijelijk mag beoordeelen, waaruit zij voortvloeijen.

Men zal nu terugdeinzen voor die gevolgtrekkingen; en toch men is goed op weg, om ze in practijk te brengen. Als de regering ongehinderd blijft voortloopen, gelijk zij nu gaat, dan zal zij spoedig het standpunt hebben bereikt, waarop zij de vrijheid de pers zal opofferen aan willekeurige eischen. Het beginsel is gesteld, de gevolgtrekkingen zullen van zelf komen.

Wij ontkennen niet, dat er misbruik is gemaakt van de pers. De onedele toon, welke door sommige bladen is aangenomen, is beneden de kritiek. En er is niet een fatsoenlijk mensch, die zich zelven eerbiedigt, welke er niet van walgt. Maar wij vreezen, dat men met het misbruik te willen weeren, de vrijheid zal dooden. Wij verdedigen niet de laf heden en grof heden, waarmede sommige bladen hunne kolommen hebben gevuld; maar wij verdedigen de vrijheid van de drukpers, de onschendbaarheid van den troon. Dat de eerste bedreigd is hebben wij gezien; dat de tweede gevaar loopt is voorleden jaar gebleken in de troonrede zelve.

Als de ministers in al datgene, wat zij vreezen den volke bekend te maken, den Koning vooruitzetten; als zij in den mond van den Koning leggen, wat zij zelven niet durven zeggen; als zij derhalve al hetgeen impopulair is door den Koning in persoon laten bewerken, om de verantwoordelijkheid van zich af werpen en op Z. M. te verschuiven; wat gewordt er dan van de onschendbaarheid des Konings?

Onze staatsmannen, welke niet zelden nalaten op andere rijken te wijzen, mogten zich spiegelen aan Frankrijk, Engeland en Belgie. Er is daar niet één minister, welke niet voor zijne rekening neemt, al wat den troon zou kunnen in gevaar brengen van impopulariteit. Elk minister, zoo lang hij bestaat, dekt den troon tegen alle passien, welke in of buiten de kamers worden gaande gemaakt. Niet één hunner zal toelaten, dat de naam des Konings genoemd worde in eenige discussie van delicaten aard; terwijl zij van den anderen kant nooit zullen nalaten, om in al hetgeen en goed en nuttig in het rijk plaats heeft, den naam des Konings te melden.

Toets aan zulke gedragslijn de handelingen van sommigen onzer ministers. Wij hebben ministers gezien, die, wanneer zij in strijd waren met de meening der kamer, in plaats van de verantwoordelijkheid hunner opinie op zich te laden, in de heftigste debatten den naam des Konings kwamen mengen en zich dan verwijderden, geheel de hatelijkheid van hunne hetzij gegronde of ongegronde meening voor rekening des Konings latende; terwijl wederom een ander minister niet vreesde zich de eer toe te rekenen van het welslagen van maatregelen, welke men overal elders aan den troon zoude hebben gegeven. Als dat zoo moet blijven duren, waar moet het dan heen? Hebben wij niet reeds het bedroevend schouwspel beleefd, dat uit persoonlijke vooringenomenheid tegen den Koning een gedeelte van ...., maar wij willen niet openbaren, wat er zoo al achter de schermen omgaat.

Wij hopen, dat het verledene moge strekken tot waarschuwing voor de toekomst; dat noch de vrijheid der drukpers, noch de onschendbaarheid van den troon verder zullen worden bedreigd. Hebben wij regt, om dat te hopen? Wij betwijfelen het. De troonrede zal het welligt leeren.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

AMSTERDAM, 14 October.

Aangaande het gerucht, door de *Pr. Overijsselsche en Zwolsche Courant* medegedeeld, alsof van hoogerhand last zou zijn gegeven, om het ten uitvoer brengen van het vonnis van den heer K. van Hulst, vooralsnog niet te doen plaats hebben, leest men in de *Kamper Courant* van gisteren het volgende:

»De waarheid is, dat de veroordeelde, ofschoon tot op dit oogenblik nog zonder appointement op zijn request om gratie, officiele aanzegging heeft, dat hetzelve is afgeslagen, met last om zich gereed te houden eerstdaags de gevangenis te betrekken.

Overigens betuigt hij zijne warme erkentenis voor de menigvuldige, ondubbelzinnige blijken van deelneming, hem van allerwege betoond.

De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* zegt, dat het den veroordeelde op zijn verzoek is vergund, zijne gevangenisstraf te Zwolle door te staan.

Het *Journal de La Haye* spreekt het gerucht, als zou er in de finantiën van den staat, wederom een aanmerkelijk te kort zijn, stellig tegen. Het spreekt van zelf, dat dan ook de geruchten, dat een nieuwe geldleening zoude plaats hebben, vervallen moeten.

'S GRAVENHAGE, 15 Oct. Aanstaanden Maandag, den 19 dezer, zal de gewone jaarlijksche vergadering van de Staten-Generaal, zittingjaar 1846—1847, door Z. M. den Koning met de gebruikelijke plegtigheden worden geopend. Wij laten hier volgen eene lijst der leden, waaruit de tweede kamer zal zijn zamengesteld, met bijvoeging van de jaren hunner aftreding.

Tweede Kamer. *Noord-Braband:* 1847. Mr. J. L. A. Luyben, Mr. J. A. Mutsaers, Mr. L. D. Storm; 1848. Mr. P. Gouverneur, Jhr. L. J. B. van Sasse van Ysselt; 1849. Mr. B. P. Romme, Jhr. Mr. J. O. de Jong van Beek en Donk.

Gelderland: 1847. E. W. van Dam van Isselt, Mr. J. M. de Kempenaer; 1848. Mr. M. J. de Man, Mr. R. Scheers van Harencarspel; 1849. Baron C. J. A. van Nagell tot Ampsen, J. T. H. Jhr. Nedermeyer, Ridder van Rosenthal.

Zuid-Holland: 1847. Mr. P. C. Schooneveld, M. A. F. H. Hoffman; 1848. Mr. C. B. Nederburgh, Jhr. W. Boreel van Hogelanden, Mr. P. Timmers Verhoeven, A. van Ryckevorsel; 1849. E. P. de Monchy, Mr. J. C. Faber van Riemsdyk, Jhr. Mr. D. T. Gevers van Endegeest, Mr. G. W. Verwey Mejan, Mr. L. G. Luzac, Mr. S. H. Anemaet.

Noord-Holland: 1847. Jhr. H. Backer, Jhr. Mr. P. van Akerlaken, Mr. H. A. van Bleiswijk, Mr. J. J. Uytwerf Sterling, Mr. J. S. van Naamen; 1848. Mr. J. Enschedé, Jhr. Mr. D. Hooft, Mr. G. van Leeuwen; 1849. Mr. J. Corver Hooft, D. Borski.

Zeeland: 1847. Mr. A. J. F. Egter van Wissekerke; 1848. Mr. J. F. Byleveld; 1849. Mr. J. de Backer.

Utrecht: 1847. Mr. N. P. J. Kien; 1848. H. Menso; 1849. Baron J. K. van Goltstein.

Vriesland: 1847. Mr. N. van Heloma, P. Baron van Heemstra; 1848. Mr. A. Telting; 1849. Mr. G. H. Jongsma, Jhr. W. H. Lycklama à Nyeholt.

Overijssel: 1847. Baron J. C. van Haersolte van Haerst; 1848. Mr. G. J. Bruce, Mr. W. H. Cost Jordens; 1849. Mr. A. J. Duimaer van Twist.

Groningen: 1847. Mr. H. J. H. Modderman; 1848. Mr. G. Star Busmann; 1849. Jhr. Mr. J. E. van Panhuys en Mr. C. M. Nap.

Drenthe: 1847. Mr. G. Kniphorst.

Hertogdom Limburg: 1847. Mr. P. H. Strens; 1848. A. H. T. Baron Michiels van Verduijnen; 1849. J. J. F. M. H. Corneli. Griffier Mr. A. J. van der Heim.

Het blijkt uit deze opgaaf, dat er in de aanstaande Zitting in de Tweede Kamer, twee nieuwe leden zitting nemen, als: De heer D. Borski, die gekozen is in plaats van den heer Mr. C. A. den Tex, die verzocht had niet meer in aanmerking te komen; en de heer C. M. Nap, die gekozen is ter vervanging van den heer Mr. B. Wichers, die niet weder is ingekozen.

Onder de leden der Tweede Kamer, behoort nog de heer Mr. M. P. H. Strens, omdat het tot dusverre nog niet gebleken is, dat hij na zijne benoeming tot procureur-generaal bij het hof in Noord-Braband, voor zijn lidmaatschap der Tweede Kamer heeft bedankt. Wat hiervan zij, zal spoedig na de opening der Kamers blijken.

— Het Provinciaal Geregtshof van Zuid-Holland heeft bij arrest van den 12 October, waarvan de voorlezing 2½ uur geduurd heeft, uitspraak gedaan in de zaak der 17 beschuldigden, die in hechtenis genomen zijn, ten gevolge van ongeregeldheden, welke in September 1845 te 's Gravenhage en te Delft zijn ontstaan. J. van der Pol is veroordeeld tot 3 maanden gevangenis, W. van der Meer en van der Vet, zijn vrijgesproken. Van 8 personen uit Delft zijn 4 veroordeeld tot tepronkstelling en voorts alle 8 tot gevangenis van 5 jaren tot 20 maanden, in eene geldboete ieder van *f* 100, en in de kosten van het geding. Het Hof heeft Meeter, de Haas en van Gorkum, als Schrijvers, du Mee en Mingelen, als Drukkers en Uitgevers, en Hes, als verspreider van verschillende oproerige weekbladen, vrijgesproken, omdat, hoezeer die vervolgde bladen eene hoogst nadeelige strekking hadden, en hoe laakbaar en hoe verachtelijk ook deze beschuldigden zich mogen gedragen hebben, art. 1 der wet van 16 Mei 1829 niet op hen van toepassing is, daar hunne opruijingen zoo onbestemd waren, dat deze volgens dat art. niet strafbaar zijn te beschouwen. Op grond van een en ander heeft het Hof hen vrijgesproken, en de Staat veroordeeld in de kosten. Alle de vrijgesprokenen zijn onmiddelijk in vrijheid gesteld, met uitzondering van de Haas, die ter zake van vroeger tegen hem uitgesprokene veroordeeling in hechtenis is gehouden.

's HERTOGENBOSCH, 15 October. Een ministerieel besluit is aan den heer Officier van Justitie alhier medegedeeld, houdende: dat de plaats van den overledenen Procureur Ego de Bergh te dezer stede, niet zoude worden aangevuld, uithoofde het getal procureurs door de wet voor deze stad bepaald, door deze vacature niet was verminderd.

— Eergister vierde de societeit Amicitia alhier, het dubbel jubelfeest van de heeren F. A. A. van Landschot en H. de Wijs, als zijnde het het 50jarig lidmaatschap dezer heeren.

— In den nacht van den 12 op 13 dezer is in de R. K. Kerk te Dussen, door middel van inbraak en overklimming, een stouten diefstal van eenige koperen en zilveren voorwerpen gepleegd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 Oct. Zie hier de woordelijke inhoud van de telegraphische depechen, waarbij het huwelijk van Koningin Isabella en van den Hertog van Montpensier is aangekondigd:

»Madrid, 11, 7 ure des morgens.

»Den 10, ten half elf ure des avonds, zijn de huwelijken van de Koningin met den Infant Don Francisco, en van de Infante met Z. K. H. den Hertog van Montpensier (burgerlijk) gesloten."

»Madrid, 11 ure des morgens.

»Dezen morgen, ten elf ure, wordt in kerk van Antocha het huwelijk voltrokken."

Het gouvernement heeft gisteren, uithoofde van het mistig, en regenachtig weder, gedurende den geheelen dag geene nieuwe telegraphische tijdingen van Madrid ontvangen.

— De *Eco del Commercio* verzekert, dat de heer Bulwer, op last van zijn gouvernement, naar Valencia is vertrokken. De overige bladen van deze hoofdstad melden niets van het vertrek van den gezant.

— De terugreis van den Hertog van Montpensier met zijne jonge gemalin, zal, zegt men, in kleine dagreizen geschieden. De jeugdige echtgenooten zullen in de voornaamste steden van Spanje en Frankrijk eenigen tijd vertoeven, alwaar hun prachtige feesten worden toebereid. Vooreerst zullen zij nagenoeg veertien dagen te Madrid verblijven, en den 8 of 10 November te Parijs aankomen.

— Het *Journal des Debats* zegt, dat het gerucht, hetwelk door een der Londsche dagbladen is verspreid, alsof het kabinet der Tuillerieën aan dat van St. James de uitlevering des graven van Montemolin verzocht had, van allen grond ontbloot is.

— De heer Rossi, die van Rome alhier is aangekomen, brengt, zegt men, een door Paus Pius IX eigenhandig geschreven brief van gelukwensching aan den Koning der Franschen over, ter gelegenheid van het huwelijk des Hertogs van Montpensier. Die brief is vol van de hartelijkste gevoelens van Z. H. voor Z. M. Lodewijk Philips en de koninklijke familie.

— Vele Fransche regementen, en onder anderen het 49e linie regement, zijn, ter zake van de onlusten te Geneve, naar de Zwitsersche grenzen gezonden.

— Tien paters missionarissen, tot verschillende geestelijke orden behoorende, hebben zich naar Hâvre begeven, om van daar eerdaags naar Louisiana in de Vereenigde Staten te vertrekken.

MADRID, 9 Oct. Een onzer dagbladen, *il Tiempo*, verhaalt in zijn nommer van den 8, dat men op den weg, dien de Fransche prinsen moesten nemen, een officier heeft gevat, die met twee pistolen gewapend was. Hij zou bekend hebben, dat hij voornemens was, den hertog van Montpensier om het leven te brengen. *L'Esperanza* verhaalt deze gebeurtenis op deze wijze: »Bij het binnenkomen van de Fransche prinsen in het koninklijk paleis, heeft men op een voorplein van het paleis een gepensioneerd officier gevat, die twee met kogels en hagel geladen pistolen bij zich droeg; door den minister van binnenlandsche zaken ondervraagd zijnde, heeft hij onder anderen geantwoord, dat hij voornemens was, op den hertog van Montpensier door middel van een dezer pistolen een aanslag te doen, en dat hij met het ander zich zelven van kant wilde maken."

De *Espanol*, die dit feit insgelijks mededeelt, voegt er bij, dat die officier, zijnde een kapitein, met name Allavarrieta, eenige uren te voren in een speelhuis in hechtenis genomen en weder in vrijheid was gesteld, waarna hij, na tot op het voorplein van het paleis te zijn doorgedrongen, onderscheidene vragen gedaan heeft aangaande den hertog, aan twee personen, die juist agenten der geheime policie waren. Zie hier, zegt de *Espanol*, de eenige reden van zijne arrestatie. Men gelooft, dat de pistolen, die hij bij zich had, meer eene voorzorg waren tegen onvoorziene gebeurtenissen, die gewoonlijk in speelhuizen voorvallen. De verklaring aan den minister van binnenlandsche zaken gedaan, zou eerder [illegible] te beschouwen zijn, waaraan de gevangene onderhevig schijnt. Zijn gedrag pleit overigens niet zeer in zijn voordeel.

De *Herald* deelt deze verschillende lezingen mede, wederspreekt het gerucht alsof men reeds een doodvonnis tegen dien ongelukkige zou hebben uitgesproken, en noemt de gebeurtenis van geen het minst belang. Ten slotte zegt het blad: »In dit land, bekend wegens zijne gehechtheid aan den troon, is er niet één Spanjaard, die zulk eene misdaad mogelijk acht; daartoe is onze natie te edel en te zeer monarchaal; de grond, dien wij betreden, heeft nog geen koningsmoorders voortgebragt."

ENGELAND.

LONDEN, 13 October. De levensmiddelen blijven op de verschillende markten van Engeland voortdurend in prijs stijgen. Men verwacht, dat, op het voorbeeld van Manchester, Liverpool en de andere groote handel- en fabrieksteden den vrijen invoer van granen zullen verzoeken.

— De Engelsche dagbladen hebben hun oorlogzuchtig uiterlijk afgelegd en laten niet anders doorschijnen dan de diepst verkropte spijt. Men kan zich niet dieper gegriefd betoonen dan zij thans doen. De dagbladen der oppositie doen het Engelsch ministerie intusschen de hevigste verwijten, dat het zich, volgens hen, onbarmhartig om den tuin heeft laten leiden. De ministerieële dagbladen erkennen, dat hunne schutsheeren zich als slagtoffers van het smartelijkst bedrog beschouwen, en allen brengen gezamenlijk een geweldig ketelmuziek aan den Koning der Franschen, die hen in zulk een deerniswaardigen toestand gebragt heeft.

DUBLIN, 11 October. De berigten uit de verschillende distrikten luiden thans zeer gunstig: Op vele plaatsen hebben de verminderde prijs der levensmiddelen en de begonnen openbare werkzaamheden een gunstigen invloed gehad op de openbare rust en het betrouwen der natie. Slechts van zeer weinige punten verneemt men nog het plegen van wanordelijkheden.

— Mgr. Foran, Bisschop van Waterford en Lismore, heeft onlangs den nieuwen abt van het klooster der Cistercianen van den Berg Mellary gezalfd. De ceremoniën werden met eene indrukwekkende plegtigheid verrigt. Het was het eerst na de hervorming, dat zoo iets in Ierland plaats vond. Deze plegtigheid heeft diensvolgens de belangstelling en de aandacht der aanwezigen in de hoogste mate geboeid. De nieuwgewijde abt, de Eerw. P. Maria Joseph Ryan, heeft, na zijne installatie, de Eerw. broeders van het klooster met eene waarlijk vaderlijke toegenegenheid ontvangen en hun den zegen gegeven.

De volgende belangrijke berigten van Vera-Cruz, dd. 2 September, worden door de *Morning-Cronicle* medegedeeld, ofschoon dat blad niet instaat voor derzelver geloofwaardigheid:

»De voorloopige bepalingen van een vredes-tractaat tusschen Mexico en de Vereenigde Staten zijn vastgesteld.

»De president Santa Anna, die hier onlangs is aan wal gestapt, heeft talrijke zamenkomsten gehad met een Amerikaanschen commissaris, die hem in die stad wachtte, en die hem naar zijn buitenverblijf heeft vergezeld, alwaar de voorloopige bepalingen vastgesteld zijn. Zij zullen den 6 September te Tampico worden onderteekend, werwaarts Santa Anna zich moet begeven om aldaar eene deputatie van drie commissarissen der Vereenigde Staten te ontmoeten.

»De voornaamste punten van overeenkomst, door de beide partijen aangenomen, zijn de volgende:

»1e. De vrede zal tusschen de Vereenigde Staten en Mexico verkondigd en gesloten worden. Alle vijandelijkheden zullen onmiddellijk een einde nemen,

»2e. Californië zal voor altijd aan de Vereenigde Staten worden afgestaan, en daarentegen, door de Vereenigde Staten eene schâvergoeding van 10 millioen dollars in vier termijnen gestort worden.

»3°. De Amerikaansche tarieven zullen tot op de helft van hun tegenwoordig cijfer verminderd worden, en de Amerikaansche schepen zullen in de havens van Mexico op de gunstigste voorwaarden worden toegelaten.

»4°. Een gezant der Vereenigde Staten zal te Mexico en een Mexikaansch gezant te Washington zijn verblijf houden.

»Onder de bepalingen van minder belang behoort nog, dat Paredes uit Mexico zal verbannen worden.

»Het tractaat moet op den vrijzinnigsten grondslag steunen en heeft hoofdzakelijk ten doel, de goede verstandhouding tusschen de beide landen te herstellen."

Tijdingen van de Kaap de Goede Hoop tot den 1 Augustus, maken gewag van onderscheidene schermutselingen, die sinds de vorige berigten tusschen de Engelsche troepen en de nog onoverwonnen Kaffers hebben plaats gehad. In eene dezer schermutselingen hebben laatstgenoemden 40 manschappen verloren en zijn 5000 stuks vee buit gemaakt. Nog hebben de troepen, in het gebergte Damatola doordringend, 150 Kaffers gedood. De verliezen door de Engelschen geleden, moeten onbeduidend geweest zijn. Desniettegenstaande kan men uit de dagbladen der volkplanting niet opmaken, dat de vrede langs de geheele grenslinie weldra zal gesloten worden.

Volgens een brief, den 19 Julij ll. door den Eerw. P. Fr. Ramon Rodriguez, procurator-generaal der Spaansche missiën in China en Tong-King geschreven, bestaat de missie der Dominicanen in laatst genoemd rijk uit 59 leden, t. w. 10 Spaansche Dominicanen, 26 geestelijken, inboorlingen van Tong-King, en 23 seculiere priesters, mede in dat land geboren. Den 59 missionarissen hebben aan 465 jonge lieden en 10,527 kinderen het H. Doopsel toegediend; 153,360 personen hebben het sacrament der biecht, en 139,758 de H. Communie ontvangen; aan 3,271 zieken hebben zij het laatste oliesel toegediend en 1,533 huwelijken zijn door hen gesloten geworden.

Van de geestelijken, die inboorlingen zijn, hebben reeds drie eene belijdenis van hun geloof in een wreeden kerker afgelegd, t. w. Fr. Josephus Han, oud 79, Fr. Dominicus Dan, oud 70 en Fr. Tuan, oud 56 jaren.

DUITSCHLAND.

KIEL, 11 October. Eergisteren is hier eene bijzondere bijeenkomst gehouden, waaraan de meeste leden van de Stenden van Holstein en een groot aantal andere vaderlandlievende mannen hebben deel genomen. Het doel dezer bijeenkomst was, over de vraag te beraadslagen of het raadzaam was, aan de Stenden van Sleeswijk, die eerdaags zullen vergaderen, petitiën te zenden. Deze vraag is algemeen toestemmend beantwoord. Vervolgens heeft men bepaald, dat men insgelijks door middel van petitiën eene constitutie, alsmede eene en dezelfde standen-vergadering voor de beide hertogdommen zou verzoeken, eene vergadering, met eene beslissende stem in alle deelen der wetgeving, en met het regt om de belastingen te weigeren. Men zegt, dat een voorstel in dien geest door den hertog van Augustenburg aan de Stenden van Sleeswijk zal worden gedaan, en men twijfelt niet, of het zal door die vergadering worden aangenomen. Een ander voorstel, waarvan de aanneming zeker schijnt, strekt tot inlijving van Sleeswijk in het Duitsch verbond.

De nadere tijdingen aangaande den opstand van Geneve kunnen nog geen naauwkeurig denkbeeld geven van de uitwerking, die deze gebeurtenis op het eedgenootschap hebben zal.

Nadat aangaande het aantal der kiescollegiën, afgevaardigden en staatsraden, de noodige beschikkingen zijn gemaakt, heeft men in dezelfde zitting bepaald, dat de bezoldigde militie zal afgedankt worden.

Alle schaden, die op den dag van den 7 October veroorzaakt zijn, zullen worden gebragt ten laste van den afgetreden raad van state en van den hoofd-officier, die de troepen van het gouvernement heeft aangevoerd.

Nadat dit besluit was aangenomen, heeft men aan de vergadering de namen voorgedragen van de personen, die het voorloopig bestuur zullen uitmaken. Dit bestuur heeft in eene openbare aankondiging aan het volk te kennen gegeven, dat het de teugels van het bewind had opgevat, en dat het van het volk vertrouwen en medewerking verwachtte, ter handhaving van de openbare rust.

Het voorloopig gouvernement, door den algemeenen raad benoemd, heeft zich den 10 October terstond naar het raadhuis begeven om aldaar het uitvoerend bewind te aanvaarden. De groote raad, onder het voorzitterschap van den heer Rigaud Constant was ten getale van ongeveer 80 leden opgekomen. Het voorloopig gouvernement is daarop de zaal binnengetreden en heeft in naam van den algemeenen raad, den grooten raad ontbonden verklaard.

Den volgenden dag is aan den grooten raad de bevoegdheid opgedragen, tot het maken van een project tot herziening der Grondwet, welke aan het votum des volks zal worden onderworpen.

De *Constitutionnel* zegt, dat te Bern 101 kanonschoten zijn gelost, om de zegepraal der radicale partij te Geneve te vieren. Deze demonstratie zegt genoeg, welke geest het gouvernement van Bern bezielt. Bovendien heeft Bern den heer Ochsenbein, en het kanton Waadtland den in den opstand van Lausanne berucht geworden president Druey naar Geneve gezonden, om aan het nieuw bewind aldaar, allen mogelijken bijstand aan te bieden. Het kanton Waadtland was natuurlijk het eerste, om van zijne sympathie te doen blijken.

— Het *Journal de l'Ain* deelt den volgenden brief van Geneve mede, dd. 11 October:

»Onze stad levert thans een droevig schouwspel op. De bruggen verbroken, de huizen van kogels doorboord, de steenen uit de straten gehaald, de burgers met schrik bevangen; alles duidt de sporen van een volks-opstand aan."

»Woensdag den 6 dezer was inzonderheid een rampvolle dag. Gedurende drie uren vooral hebben de inwoners van Geneve zich een denkbeeld kunnen maken van de drie Julij-dagen van Parijs. Het kanon heeft drie uren lang in de straten dezer stad gebulderd, iets dat bij menschen geheugenis nog niet was geschied."

»Na het afdanken der militie, wordt de dienst in de stad thans door eene burgerwacht waargenomen, gekleed, als in het jaar 1793, met kielen en mutsen of petten,

of ook in burger kleeding, allen met roode of gele lintjes aan het knoopsgat."

»Het voorloopig bestuur heeft handen aan het werk geslagen ter regeling van de orde van zaken."

»Op de kreten *te wapen!* die zich in den nacht tusschen Vrijdag en Zaturdag deden hooren, hebben alle vreemdelingen onmiddellijk de vlugt genomen."

»Des Zaturdags werden alle stadspoorten gedurende drie uren gesloten, zoo lang de begrafenis-plegtigheid van de *helden* der voorstad duurde. Zij, die de oorzaak van dat sluiten niet kenden, geloofden reeds aan eene hernieuwing der barricaden."

»De leden van het afgetreden behoudend gouvernement, hebben, ten einde hunne personen en familien in veiligheid te brengen, naar de Sardinische of Fransche grenzen de wijk genomen; meer dan 30 hunner bevinden zich te Hermance, een dorp, half tot het Sardinisch, half tot het Geneefsch grondgebied behoorend. Alle aanzienlijke en vermogende familien verlaten hun vaderland; de handel is voor langen tijd vernietigd, en de aanstaande winter laat zich treurig aanzien."

»De bataillons van het gouvernement van Waadt-land houden alle dorpen op de Fransche grensscheiding bezet, van de Jura tot aan het meer. De troepen van den heer Druey hielden zich gereed, om hunnen broeders te hulp te komen.

»Eenige vrijkorpsen van Nyon en omstreken hebben zich voor het kasteel van die stad vertoond, om zich van een paar stukken geschut meester te maken. Men zegt zelfs, dat de prefect van Nyon bij die gelegenheid eenige ligte kwetsuren bekomen heeft.

Het *Journal des Débats* levert over de gebeurtenissen in Zwitserland een zeer lezenswaardig artikel, hetwelk alzoo aanheft:

»Het wijs en vaderlandslievend gouvernement, hetwelk gedurende de laatst afgeloopen jaren Geneve tot den behouder van de vrijheden en den vrede van Zwitserland maakte, is thans omver geworpen. Het zwichtte na eene verdediging, zijner zaak waardig, en die tevens een beter lot verdiende." Vervolgens treedt het *Journal* in eene uitvoerige beschouwing van de grondoorzaken van den opstand. Wij zullen daarvan de hoofddenkbeelden wedergeven. Men wijt dienopstand algemeen aan de vorming van het zevenvoudig Katholijk verbond, doch, daargelaten of zulk eene overeenkomst al of niet strijdig was met de bondsacte, het is eene daadzaak, dat de radicalen in 1832 mede eene coalitie gesloten hebben; toenmaals dacht er niemand aan, die als ongrondwettig te beschouwen, en de Landdag heeft dezelve niet belet. Al moge het nu niet geldig zijn, eene onwettigheid door middel eener andere onwettigheid te regtvaardigen, genoeg is het, ten bewijze van de kwade trouw der radicale partij, dat zij aan de katholijke kantons als eene overtreding willen aanwrijven eene handeling, die zij zelve vroeger bedreven hebben.

Op de gewelddadige ontruiming door de radicalen van de kloosters in Aargau, welke onder de bescherming van de bondsacte stonden, volgde het inroepen der Jesuiten door de Katholijken. Dit moge onvoorzigtig geweest zijn, het was echter eene wettige daad. Doch zij was voldoende, om den radicalen een panischen schrik aan te jagen, en om aanleiding te geven tot den in het vorig jaar gepleegden gewelddadigden inval der vrijkorpsen in het kanton Lucern. Met behulp der kleine kantons, verdedigde zich Lucern, de bakermat en het middenpunt der Zwitsersche onafhankelijkheid, tegen dit schreeuwend onregt met de grootste dapperheid. Ook deze inval werd door de gouvernementen oogluikend toegelaten, misschien wel begunstigd. Zij zagen het, zonder er zich tegen te verzetten, en de Landdag kwam, als naar gewoonte, niet tusschen beiden, dan nadat het kwaad gepleegd was, en dezelfs eerste bijeenkomst leverde slechts een nieuw bewijs zijner onmagt. Men eischte van elk der kantons, de besluiten te handhaven, waarbij de vrijkorpsen verboden worden, maar zonder aan de bedreigde kantons eenige waarborgen tegen het hernieuwen der aanvallen te geven..... Slechts gedeeltelijk werd dit bevel opgevolgd, en de radikale steden bewezen eene openlijke hulde aan de aanvoerders van den barbaarschen inval. Ziedaar de aanleidende oorzaak tot het ontstaan van het defensief verbond der zeven katholijke kantons. Behoefden zij eene regtvaardiging voor dezen maatregel? Voorzeker niet. Welken waarborg hadden zij tegen het hernieuwen der vijandelijkheden, daar de gouvernementen der overige kantons dien inval ongestraft hadden toegelaten en zelfs de Landdag door zijn dralen, medepligtig was geworden aan het verraad? Het was een maatregel, die volkomen gewettigd werd door het natuurlijk regt der zelfverdediging. Intusschen hieven de radicalen luide klagten aan tegen het verbond, hetwelk zij voor eene verkrachting van art. 6 der bonds-acte uitkreten, hetwelk zegt: »de kantons mogen onderling geene verdragen sluiten, waardoor aan het eedgenootschap en aan de regten der andere kantons nadeel zou kunnen ontstaan."

Ofschoon nu ook de katholijke kantons op den laatsten Landdag ten duidelijkste betoogden, dat hun verbond, als bloot-elijk defensief, geen nadeel aan de overige kantons kon toebrengen, en alzoo geene overtreding der bonds-acte daarstelde, was echter de verwoedheid der radicalen zoo groot, dat tien en een halve staat voor de ontbinding van het katholijk verbond stemden. De gevoelens van den Landdag waren alzoo juist in tweeën verdeeld, en Geneve hield het evenwigt in handen. Het koos de rol van bevrediger en stelde een nader onderzoek voor, ten einde tijd voor onderhandelingen en eene minnelijke schikking te winnen.

Intusschen werd de hagchelijke toestand van zaken nog meer verwikkeld door den uitslag der verkiezingen te Bern, waarbij de radicale partij de meerderheid bekwam. Het gouvernement, dat, ofschoon te laat, den inval der vrijkorpsen had afgekeurd, trad af, en tot afgevaardigde bij den Landdag werd benoemd den heer Ochsenbein, die de voornaamste aanvoerder der vrijkorpsen was geweest. Neemt men nu in aanmerking, dat Bern over twee maanden de Vorort zal waarnemen, dan was de vraag niet twijfelachtig meer, wat de Katholijken in Zwitserland van de toekomst te wachten hadden?

Ofschoon nu Geneve het katholijk verbond, in het beginsel afkeurde, bragt het echter het bevredigend votum uit, hetwelk men reeds kent, — en ziedaar het oproer uitgebarsten. De val van het gouvernement van Geneve, na zulk eene waardige en eervolle houding, is hoogst betreurenswaardig. Ofschoon protestantsch, en gevolgelijk weinig voor de Jesuiten ingenomen, had het, door de verdediging van Lucern en de katholijke kantons op zich te nemen, een beginsel van regt, namelijk de vrijheid van godsdienst en de onafhankelijkheid van alle kantons, gehuldigd.

Intusschen moet men niet verwachten, dat de katholijke kantons, in het gezigt van een verdubbeld gevaar, het verbond zullen verbreken, dat zij ter hunner verdediging hebben aangegaan. Binnen twee maanden zal Bern, alwaar de radicalen den zege behaald hebben, de Vorort waarnemen, en die partij zal bij den Landdag nog vermeerderd worden door den te benoemen afgevaardigde van het nieuwe bestuur van Geneve. De katholijke kantons hebben dus thans meer dan ooit reden om zich nog inniger aaneen te sluiten.

Het is niet onbelangrijk, bij eenige tolken van het protestantisme de verandering op te merken, die zich in hunne wijze van beoordeeling over de zaak der Katholijken in Zwitserland openbaart. De levendige en vaak zoo hevige debatten, die onlangs door de tegenstanders der primitieve kantons gevoerd zijn, hebben dat voordeel, dat zij een licht verspreiden, hetwelk, zoo men mag hopen, ten eenemale de nevel zal doen opklaren, waarvan het verstand van sommige verdwaalden zich overigens reeds begint te ontdoen.

De taal der dagbladen, die wij op het oog hebben, is waarlijk opmerkenswaardig. Zoo geeft de *Fédéral* van Geneve, over de zaak der Jesuiten sprekende, welke op den laatst gehouden Landdag met zooveel verwoedheid besproken is, zijn gevoelen op deze wijze te kennen:

»Men heeft in de zitting van dit jaar slechts herhaald wat in vorige redevoeringen reeds is gezegd geworden. Maar eene daadzaak is in deze zitting hoofdzakelijk aan het licht gebragt, namelijk: *Dat de Jesuiten slechts een voorwendsel zijn*, en dat, indien zij heden werden verbannen, uit hunne verwijdering niets anders volgen zou, dan dat de tegenwoordige stand van zaken zou blijven zoo als zij is; dat wil zeggen, dat de kantons der behoudende partij daarom desniettemin zouden blootgesteld blijven aan de vijandelijkheden van het radicalisme. Men heeft het duidelijk genoeg gezegd: het geldt niet de uitdrijving der Jesuiten; noch staatkundige beginselen; men wil slechts de besturen der behoudende kantons omver werpen, en daartoe met Lucern een aanvang nemen. Er bestaat nog een andere, niet minder zonderlinge, bewijsgrond tegen de Jesuiten; zij hebben, zeide men, de opstanden van Friburg, Walliserland en Lucern niet kunnen voorkomen. — Welnu, het radicalisme was voorzeker sterker dan zij, en waarom, in dat geval, zich zoo zeer over hunne aanwezigheid te verontrusten?"

Tijdingen van Tiflis, over Duitschland ontvangen, bevestigen de vorige berigten van Constantinopel aangaande de gunstige stelling van Schamyl, en de voordeelen, die hij op de Russische troepen heeft behaald. Schamyl-Bey heeft over talrijke troepen te gebieden; 3 a 4000 sterk gewapende manschappen worden telkens op verkenning uitgezonden. Het laat zich denken, dat Schamyl dezen winter gelijke voordeelen zal trachten te behalen als hij in den afgeloopen verworven heeft.

ITALIE.

ROME, 3 Oct. De gezondheids-toestand des H. Vaders is sedert eenigen tijd minder gunstig, ten gevolge van de buitengewone werkzaamheid, welke hij in het bestuur der staatsaangelegenheden aan den dag legt. Men moet hieruit echter niet afleiden, dat Z. H. zich ernstig ongesteld bevindt; integendeel, gelukkig zal een weinig rust voldoende zijn, om den H. Vader weldra weêr volkomen te doen herstellen. Ook heeft men met genoegen vernomen, dat Z. H. besloten heeft, eenige dagen op Castel-Gandolfo door te brengen. De gemeenten Albano, Aricia, Genzano en Castel-Gandolfo, zijn onderling overeengekomen, om bij die gelegenheid aan den H. Vader schitterende bewijzen van hunne liefde en gehechtheid te geven.

— Eene bijzonderheid op eene der laatste dagen van September alhier voorgevallen, verdient, niet onvermeld te blijven. Dien dag heeft Z. H. het St. Michaels-godshuis bezocht, en al de daarin zich bevindende werkplaatsen en inzonderheid de belangrijke laken-fabriek tot kleeding der troepen bezigtigd.

Paus Leo XII had weleer aan den toen nog jeugdigen Mastaï-Ferretti het bestuur van dit gesticht toevertrouwd. Men kan zich dus een denkbeeld vormen van de aangename oogenblikken, die de H. Vader aldaar heeft doorgebragt. Vele personen kende en noemde hij nog bij hunnen naam en sprak hij minzaam toe, en men kon op het vriendelijk lagchend gelaat van Z. H. het genoegen lezen, dat hem deze herinneringen uit zijne jeugd verschaften.

— Het spoorweg-net, hetwelk in den Kerkelijken Staat is ontworpen, zal, zegt men, uit zes liniën bestaan: 1°. van Rome naar de Napelsche grenzen; 2°. van Rome naar Civita Vecchia; 3°. van Civita Vecchia naar de Toskaansche grenzen; 4°. van Bologna naar de Toskaansche grenzen; 5°. van Bologna naar Ferrare; 6°. van Forli naar Ravenna. Het schijnt, dat de Staat en eenige bijzondere compagnieën zich met de uitvoering zullen belasten. Men schat de gezamenlijke lengte van alle liniën op 1,025,000 ellen, en de geraamde kosten op 128 millioen, 125 duizend gulden.

STADSNIEUWS.

Berigt van Curatoren der Stads Armen-Scholen aan de Belanghebbenden, welke verlangen hunne kinderen tot het onderwijs op deze Scholen te doen inschrijven, dat eene Inschrijving voor vier Scholen zal plaats hebben in het Huiszittenhuis dezer Stad, en wel: Voor de School N°. 5, op het Molenpad, op Dingsdag, den 3den November, des voormiddags ten 9 Ure. Voor de School N°. 8, in de Haarlemmer Houttuinen, op Maandag, den 2den November, des voormiddags ten 9 Ure. Voor de School N°. 10, op de Prinsengracht, bij de Reguliersgracht, op Vrijdag, den 6den November, des voormiddags ten 9 Ure. Voor de School N°. 11, op het Roeters-Eiland, op Woensdag, den 4den November, des voormiddags ten 9 Ure.

Uit hoofde van het bestaan van de belangrijke inrigting der Tusschen-Scholen, zullen Curatoren nauwkeurig acht geven, dat geene andere dan volstrekt onvermogende Partijen werden ingeschreven, zonder eenig onderscheid echter van Godsdienstige gezindheid, weshalve de trekkende Partijen hunne Bedeeling-Cedels moeten mede brengen, en zoodanige niet bedeelde onders, welke echter geheel onvermogend zijn om eenig Schoolgeld, ook niet voor de Tusschen-Scholen, te betalen, zich zullen moeten vervoegen bij den Wijkmeester in de Wijk alwaar zij woonachtig zijn, ter bekoming van het benoodigde Declaratoir, ten bewijze dat zij zich inderdaad in zoodanig een staat van onvermogen bevinden, dat zij niet in de mogelijkheid zijn, eenig Schoolgeld voor hunne kinderen te kunnen betalen.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 16 October.

In de op 14 October gehouden Thee-veiling van 1082/4 k. Congo, 77/4 k Pecco, (Sara en Maria) 510/12 k. Congo (merk D.), 140/8 k. Souchon en 220 12 k Oelong Souchon, (met Drie Gebroeders) is alles tot de volgende prijzen verkocht:

Pakking	88 en 89,	aanvoer 1844	 67	ct
»	96	» »	.... 150 a 151	»
»	47	aanvoer 1845	.... 55 a 56	»
»	48	» »	.... 44 a 45	»
»	24	aanvoer 1846	 45	»
»	25	» »	.... 46 a 47	»

Tarwe 126, 128 ℔ b. Pools. *f* 350, 358.

Rogge 119, 120 ℔ Pruis. *f* 268, 71; 122 ℔ ger Deens. *f* 252; 119 ℔ Arch. *f* 260; 115 ℔ Petersb. *f* 347.

Garst 116 ℔ Riga *f* 250; 112, 113, 114 ℔ Deensch in ent. 114 ℔ dito *f* 193 cons.; 108 ℔ ger. dito *f* 175.

Haver 82 ℔ fijne *f* 165; 83, 90 ℔ oude fijne *f* 152, 70 77, 79 ℔ Voer *f* 140, 143.

Boekweit 120, 121, 123 ℔ Vriesch. *f* 235, 238, 245.

Koolzaad, ½ hooger. Elve £vl. 52; Norden 52. Op 9 vaten Olie, Oct. en Nov. £vl. 53½. *Lijnzaad*, een doen. Petersb. 109/10 ℔ *f* 305. *Raapolie* per 6/w. *f* 32¼; Vliegend 31¼, ½; primo Mei 32¾; Sept. 33½; Nov. 31¼; Dec. 31¼, ½. *Lijnolie* per 6/w. *f* 30½; Vliegend 29¾; *Hennipolie* per 6/w. *f* 33½. Vliegend 32½. *Raapkoeken* 1040 *f* 70, 72. *Lijnkoeken* (harde) 104 *f* 9, 11½.

ROTTERDAM, 14 Oct. Verkocht 3167 b. Java Rijst *f* 12, aangevoerd per Celebes. Van de Tabak in veiling zijn aldaar alleen 19 vaten Maryland tot 12 en 12½ c.; van de Manilla Tabak 5 pakken tot 46½ c. en van de Java 71 pakken tot 24 a 28½ c.

15 October. Heden zijn alhier uit de eerste hand afgedaan 800 balen blanke Java *Rijst*, per Margaretha Ida, tot *f* 12. *Tarwe*. Heden in entr.: 129 ℔ oude Pommersche *f* 333 en in cons.: 129, 130 j. Bovenl. beide *f* 350 en 132 ℔ nieuwe dito *f* 348 verkocht. *Rogge* door meerder kooplust bij partijen in entr. zoowel alhier als te Schiedam liggende afgedaan 116/117 ℔ Arch. *f* 254; 119 ℔ Petersb. *f* 254, 256; 118 ℔ dito *f* 254; 116/118 ℔ Riga *f* 248, 254; en in cons. voor Branderijen: 116 ℔ Riga *f* 249, *f* 250; 124, 125 ℔ ligt gedr. Deensche *f* 280, *f* 282; 123 ℔ gedr. Pommersche *f* 280 *Haver*. 78, 80 ℔ o. Gron. Voeder *f* 138, 140 en 74, 75 ℔ dito *f* 132 *f* 133 verkocht.

DELFT, 15 Oct. *Boter* eerste kwaliteit *f* 48 a *f* 50; dito Tweede kwaliteit *f* 45 a *f* 46.

SNEEK, 13 Oct. *Boter* *f* 43.50 a *f* 45.00. — *Kaas* *f* 23.00 a *f* 30.00. — Aanvoer van Boter 1013 $\frac{1}{4}$ en 147 $\frac{1}{8}$ ton. Kaas 26221 N. pd.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

15 OCT.		gebl.	16 OCT. 4½ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	$59\frac{1}{4}$	$59\frac{1}{16}$	à	$59\frac{5}{16}$	$59\frac{1}{16}$
Dito Dito	5 »	$71\frac{1}{8}$	$71\frac{1}{16}$	»	$71\frac{1}{8}$	$71\frac{1}{8}$
Dito Dito op resc.	3 »	$71\frac{5}{8}$	$71\frac{1}{8}$	»	$71\frac{5}{16}$	$71\frac{1}{4}$
Dito Dito	4 »	$93\frac{1}{16}$	93	»	$93\frac{1}{16}$	
O. I. Leening	4 »			»		
Amortis. Syndic.	4½ »			»		
Dito Dito	3½ »	$88\frac{1}{8}$	$88\frac{1}{8}$	»		
Handel-Maatschappij	4½ »	$174\frac{3}{8}$	174	»	$174\frac{1}{8}$	174
Haarlemmermeer	5 »			»		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ »	$109\frac{1}{8}$	108	»	$108\frac{1}{2}$	108
Aand. Holl. S. M.	»		$95\frac{7}{8}$	»	96	
BELGIE	4½ »			»		
Dito	2½ »			»		
Dito bij Rotschild	2½ »			»		
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5 »	$20\frac{1}{8}$	$20\frac{1}{16}$	»	$20\frac{1}{8}$	
Dito bij Dito onb. st.	5 »	$19\frac{15}{16}$	[illegible]	»	$19\frac{3}{4}$	
Dito	3 »	$38\frac{3}{8}$	$38\frac{1}{4}$	»	$38\frac{5}{8}$	
Dito Binnenl, à 6 m.	3 »	$33\frac{5}{8}$	$33\frac{9}{16}$	»		
Coupons Ardoins	»	$19\frac{1}{8}$	$18\frac{15}{16}$	»	$18\frac{15}{16}$	
Passive	»	6	6	»		
Deferred	»			»		
Fransche Uitgest	»		$6\frac{1}{8}$	»	$6\frac{1}{4}$	
PORTUGAL, te Londen	3 »	$43\frac{7}{8}$	$43\frac{5}{16}$	»	$43\frac{7}{16}$	$43\frac{5}{8}$
Dito Dito	4 »	$43\frac{1}{16}$	$42\frac{1}{2}$	»	$42\frac{5}{8}$	$42\frac{9}{16}$
Dito Binnenl. à 1 Conto	5 »			»		
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5 »	103	$104\frac{5}{8}$	»	$104\frac{7}{8}$	$104\frac{3}{4}$
Dito Dito 1828 en 1829	5 »		$104\frac{1}{2}$	»		
Ct. b. d. 1831 en 1833	5 »	$96\frac{3}{4}$	$96\frac{3}{4}$	»		
Dito bij Hope	4 »	$89\frac{5}{8}$	$88\frac{15}{16}$	»	89	
Dito bij Stieglitz en C°.	5 »	$88\frac{1}{2}$	88	»	$88\frac{7}{8}$	
Cert. te Hamburg	5 »			»		
Inschrijving in Assignat.	6 »			»		
Cert. van Dito	6 »	$69\frac{3}{4}$		»		
POLEN, Certific.	4 »			»		
Dito Aand. met Loten fl 300	*f*			»		
Dito Dito fl 500	»			»		
AMERIKA, Phil. Bank	6 pCt.			»		
Dito	5 »			»		
Dito Bank-Actiën		$4\frac{1}{8}$		»		

Oost., Met. 5 pCt. $106\frac{5}{8}$; Weenerb. bij Goll & C°. $103\frac{5}{8}$; Nap., Certif. bij L. & B. $92\frac{1}{2}$; Braz 1843, $86\frac{1}{2}$; Mexico $23\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{2}$; Ven. 43.

Koers van het Geld: Beleening $4\frac{1}{2}$ pCt., Prolong. 5 pCt., Wissel-Disconto 4 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Hamburg $35.37\frac{1}{2}$; Zigt dito 35.75; 2/m. Londen 12.15; Zigt Londen $12.12\frac{1}{2}$; 3/m. Lisbon. 42.—; 3/m. Porto 42.—; 2/m. Petersb 1.90.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM 16 October. Het schip 2 Gebroeders, Kapt. Orre, van St. Petersburg naar herwaarts, is den 14 dezer wegens tegenwind, doch in goeden staat te Oostmahorn binnengeloopen. — Het schip Vr. Jantje, Kapt. de Beer, van .... naar Malaga is den 13 dezer, na op de Yarmoutsche banken bezet te zijn geweest, met verlies, van anker en ketting, zeilen enz. te Harwich binnengeloopen. — De Stoomboot Koning Willem II, Kapt Stücke. den 11 dezer van hier te Bremerhaven aangekomen, zoude niet voor den 15 dezer weder herwaarts vertrekken, uit hoofde de ligters ter inlading, wegens onstuimig weder, niet aan boord konde komen.

AMSTERDAM, 16 Oct. Volgens brief van Kapt. Duintjer, voerende het schip Nassau, van hier naar Batavia, in dato 29 Augustus, bevond hij zich toen in goeden staat zeilende op 5° 30′ Z. Breedte, en P. M. 16° W. Lengte.

WRANGOGRAS, 1 October. Het schip Hillechiena Geerdina, Kapt. Roelfsema, van Amsterdam, is alhier om order binnengeloopen.

CUXHAVEN, 12 October. Op Schurhorn is een Schooner gestrand, vermoedelijk het schip George, van Grangemouth naar Rotterdam.

BREMERHAVEN, 12 October. Het schip Verwachting, Kapt. Hansen, van Odensee naar Holland, is den 10 dezer door het volk in zinkenden staat verlaten, hetwelk heden alhier is aangebragt.

MENGELWERK.

Bij de in het laatste N°. medegedeelde beschouwingen is mij steeds voor den geest gebleven de vraag, in den aanvang gesteld: welk belang de Maatschappij heeft bij den tegenwoordig zoo verschillenden toestand van het Protestantisme en Katholicisme. Naar de beantwoording dier vraag henenblikkende, was het vooraf noodig aan te toonen, dat voor het eerste Christus nog slechts eene abstractie is; terwijl Hij voor het laatste nu nog is en altijd wezen zal het vleesch geworden Woord des Vaders, in de wereld gekomen, om den mensch te verlossen. En is dit nu uit het voorgaande voor mijn doel genoegzaam gebleken — wat dan volgt daar nu uit voor de Maatschappij?

Daaruit volgt voor de Maatschappij, dit: dat, van de eene zijde, het Protestantisme als voldoenden grondslag zijner leer aannemende »*den mensche Jezus,*" met veronachtzaming van zijn goddelijk wezen, en daardoor, van hare vroegere verzaking der menschelijke natuur tot het platste naturalisme vervallen, het hooge *Ideaal* verbroken en verworpen heeft, naar welks verwezenlijking de Maatschappij, sinds de vestiging van het Christendom onverpoosd gestreefd heeft; in plaats van welk levendig Ideaal thans eene doode, nimmer te verwerkelijken abstractie van *orde* is getreden, — eene abstractie, die geene kracht heeft ter regeling der maatschappelijke betrekkingen; — en, van de andere zijde, volgt daaruit, dat, daar het Katholicisme is en onveranderlijk zijn zal de volmaakste openbaring der oneindige orde in de eindige, de eindige orde, d. i. de Maatschappij altijd tot het Katholicisme zal terugkeeren als tot het model, tot den type dier ontwikkeling, dier volmaaktheid, waarnaar te streven de wet is van alle dingen. Beknoptelijk worde thans deze tweederlei gevolgtrekking geregtvaardigd.

Het veelgodendom miskende de eenheid Gods, en, wat daaruit volgen moest, miskende tevens de eenheid van het menschdom. De *eenheid* Gods moest in Christus zigtbaar worden aan de menschen, om hun het begrip hunner verlorene *eenheid* te doen herwinnen.

Deze waarheid staat aan het hoofd der wereld-geschiedenis, en splitst haar in twee gedeelten, in dat van het veelgodendom, waaraan de leer der menigvuldigheid van het menschelijk geslacht met haren akeligen nasleep van slaven, van gladiatoren, van barbaren en gevangenen beantwoordt; en in dat der eenheid Gods, waaraan beantwoordt de leer der eenheid van afkomst van het menschelijk geslacht, en der liefde, die dit groot gezin moet vereenigen, en der apostolische zendingen, en dier algemeene verzuchtingen naar broederschap en gelijkheid.

Zoo er in die oude wereld met hare indeelingen van onderling vijandige casten orde kon heerschen, die kon nooit de vrucht zijn van onderlinge overeenstemming der geesten. Daar was geene vrijheid, maar afhankelijkheid der zwakken van de sterken; en alle overmagt werd daar slechts daarom geduld, omdat deze door het zwaard der lictoren en vaak door kunne geestbroeden geschraagd werd. Het oppergezag drong zich op, en werd geoefend in tyrannij.

Het Christendom kwam in de wereld en verbrak den scheidsmuur, die volken van volken en menschen van menschen gescheiden had gehouden. »Vader, bad Christus, dat zij *een* zijn, gelijk wij *een* zijn." Had het Romeinsche Rijk al de gevolgen ontwikkeld van het stoffelijk beginsel der oude beschaving — thans was het woord uitgesproken, dat eene onstoffelijke, eene geestelijke kracht legde tot fondament der nieuwe Maatschappij. In de oude Maatschappij was slechts neven-elkanderstelling (juxta-positie) en rangschikking; in de nieuwe moest de vereeniging der liefde heerschen.

Alzoo was door de toepassing der oneindige orde op de Maatschappij, deze laatste van een nieuw leven en streven doordrongen. De oneindige orde zigtbaar in Christus en Zijne Kerk, spiegelde zich af in de Maatschappij; en deze, smachtende naar eene steeds nauwer en naauwer vereeniging met haar Ideaal, streefde er gestadig naar, heuren oneindigen type in altijd grootere volkomenheid te verwerkelijken in het leven.

Plotseling intusschen had deze verwerkelijking niet plaats. Toen het gebouw der oude Maatschappij in puinen stortte, was 't, als verging alles in eenen eindeloozen afgrond. Te midden echter van het stof, door zulk eene verwoesting opgestapeld, zamelde de kerk de verspreide overblijfsels der oude beschaving op. Hare ontelbare kloosters werden de bewaarplaatsen voor wetenschappen en kunst; en deze werden zoo vele stookplaatsen der nieuwe beschaving, die in plaats der verwoeste monumenten der oudheid, verwonderlijk schoone gedenkzuilen van wetenschap en liefde zouden oprigten. Plotseling dus had deze verwerkelijking niet plaats; plotseling mogt zij ook niet plaats grijpen; te streven naar de nooit voltooide verwezenlijking der oneindige orde in de Maatschappij, moest de onafgebroken arbeid zijn der toekomstige eeuwen.

Maar behalve dat de aard der eindige Maatschappij haar, tot de voleindiging der eeuwen, de voltooijing belet van den haar opgelegden arbeid, de oneindige orde tot volkomene toepassing te brengen in het leven — veel is er nog daarenboven, wat haar de vervulling van heure taak bemoeijelijkt. Het zijn de heerschzucht der Vorsten, die hunnen wil geëerbiedigd willen hebben als de hoogste wet; het zijn de driften der menschen, die het in der menschen ziel afgedrukte beeld van God verontreinigen; maar vooral zijn het de hoovaardij van het mysticisme, dat het eeuwig model verduistert, en de hoovaardij van het ongeloof, dat het oneindige als type voor het eindige ontkent, en van geen anderen norm wil hooren, dan van dien der rede — deze allen zijn het, welke de Maatschappij vaak verdwazen, en haar tijdelijk van heur eenig en waarachtig model verwijderen.

Niets echter droeg daar meer toe bij dan de ketterij der XVI eeuw. Het kon niet anders. Van gevolgtrekking tot gevolgtrekking, was deze er immers toe gekomen, Christus te verwijderen uit, en te plaatsen buiten de wereld; waarvan het noodzakelijk gevolg moest zijn, dat met Christus, het door Hem ingestelde beginsel des gezags vervallen zijnde, ook alle onderwerping der individueele rede aan het gezag vervallen, en de rede vrij was. Dit stelde eene algeheele omkeering der tot dusverre in de Maatschappij heerschende orde daar, waardoor de werking der orde voor langen tijd verstoord werd, — voor zoo lang namelijk als het in de Maatschappij ingebragte beginsel niet uitgewoed, als de eens gestelde oorzaak niet al hare gevolgen zou hebben gedreven.

In het godsdienstige nu, gelijk boven is aangetoo[nd] heeft de ketterij der XVI eeuw haren cirkel reeds d[oor]loopen. Van verloochening der menschelijke medewerk[ing] van de erkenning der uitsluitende werking van Chris[tus] ging zij uit; thans ontkent zij haar eigen levensbegins[el] en staat aan het juist tegenovergestelde punt: Christ[us] in zoo verre Hij niet volstrekt geloochend wordt, is [op]gelost in eene leege abstractie; de menschelijke rede [is] alles geworden — vorm niet alleen, maar zelfs norm [der] waarheid.

En hoe kenmerkt zich deze ontkentenis van haar leven[s]beginsel in de Maatschappij? Was Christus in den aa[n]vang af niet *in* de Maatschappij, Hij stond er dan [ten] minste nog *boven;* maar thans is het levend model, het Ideaal verworpen, waarnaar de latere Maatschap[pij] zich gevormd heeft. De band is daarmee verbroken, die in de afhankelijkheid der liefde het menschdom ve[r]eenigt; door vijandige driften bezield, door geene banden in toom gehouden, staan het daar nu vijand[ig] in zich zelven verdeeld; — en de volstrekte verwerping d[er] oneindige orde, in Christus geopenbaard, als model d[er] eindige, brengt als haar naaste gevolg volstrekte regerin[gs]loosheid, terugkeer tot de verdeeldheid van het heiden[]dom voort. Zwitserland is bezig daarvoor het bewijs [te] leveren.

Wordt daardoor echter de maatschappelijke orde m[et] ondergang bedreigd? Diocletiaan rigtte zich eene eer[e]zuil op, ter verheerlijking der door hem volbragte uit[]roeijing der Christenen, — de eerezuil van Diocletiaa[n] is gevallen en vergeten, maar glorierijker dan ooit tra[d] het Christendom uit de vervolging te voorschijn. H[et] Katholicisme heeft de belofte van Christus; Diens vijan[]den zijn ook zijne vijanden; Diens bestrijders zullen he[t] Katholicisme met geene mindere woede bestrijden; — maar Zijne vijanden en bestrijders zullen vergaan, e[n] zegepralend zal Zijne Kerk uit den strijd te voorschij[n] treden!

R.

ADVERTENTIËN.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.